

Ministerstwo Klimatu i Środowiska

Sekretarz Stanu
Krzysztof Bolesta

DPN-WWM.0500.7.2026.MW
4310103.17499846.14285074
Warszawa, 22-04-2026

Dotyczy: odpowiedzi na interpelację Posłanki Gabrieli Lenartowicz, (K10INT16288).
Temat: w sprawie problemów beneficjentów programu priorytetowego "Czyste Powietrze" oraz praktyk stosowanych przez wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Pan
Włodzimierz Czarzasty,
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

przekazuję poniżej odpowiedzi na pytania zawarte w interpelacji poselskiej.

1. Czy Ministerstwo Klimatu i Środowiska prowadzi analizę skali problemu dotyczącego beneficjentów Programu „Czyste Powietrze”, którzy zostali poszkodowani przez nierzetelnych wykonawców lub pośredników?

Ministerstwo Klimatu i Środowiska (MKiŚ), mając na uwadze fakt, że Program Priorytetowy „Czyste Powietrze” (Program) jest współfinansowany ze środków unijnych, a tym samym podlega obowiązkowi bieżącego monitorowania jego realizacji, prowadzi analizę skali problemu dotyczącego beneficjentów – osób fizycznych – poszkodowanych w wyniku działań nierzetelnych wykonawców lub pośredników. Uzyskane dane są wykorzystywane m.in. na potrzeby przygotowania projektu ustawy o pomocy beneficjentom poszkodowanym w związku z realizacją Programu „Czyste Powietrze”, w tym do Oceny Skutków Regulacji.

W odniesieniu do Programu, finansowanego z funduszy unijnych, na podstawie informacji otrzymanych z Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW) i Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW), aktualnie MKiŚ posiada wiedzę o:

- ok. 450 przypadkach czynności prowadzonych przez organy dochodzeniowo- śledcze (w ramach Programu finansowanego z programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021 -2027, FEnIKS).
- ok. 330 przypadkach czynności prowadzonych przez organy dochodzeniowo- śledcze (w ramach Programu finansowanego z Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększenia Odporności, KPO).

W tych przypadkach czynności prowadzone są m. in. przez: prokuratury okręgowe i rejonowe, komendy powiatowe i miejskie policji, Centralne Biuro Antykorupcyjne. WFOŚiGW są zobowiązane do przekazywania Instytucji Wdrażającej (NFOŚiGW), z poszanowaniem obowiązujących przepisów prawa, wszelkich informacji dotyczących podejmowanych czynności (w tym kontrolnych) lub postępowań prowadzonych w szczególności przez organy ścigania bądź organy nadzoru, dotyczących lub mogących dotyczyć swoim zakresem Programu.

Dane dotyczące postępowań są na bieżąco aktualizowane, ich liczba się zwiększa, natomiast określenie kwoty dotyczącej nieprawidłowości nie jest możliwe do określenia z uwagi na złożony charakter spraw.

Zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa były i są kierowane do organów ścigania również bezpośrednio przez beneficjentów, część z tych spraw jest przekazywana do wiadomości WFOŚiGW, znajduje się zatem w bazie NFOŚiGW i MKiŚ.

W zakresie Programu finansowanego z FEnIKS, zarówno MKiŚ jak i NFOŚiGW nie posiadają informacji o zakończeniu prowadzonych postępowań, jak również o postawieniu zarzutów osobom podejrzanym przez organy ścigania. MKiŚ i NFOŚiGW nie posiadają również informacji o tego typu sprawach zakończonych prawomocnym wyrokiem sądu. W zakresie Programu finansowanego z KPO, MKiŚ ma wiedzę o 13 przypadkach sporządzenia aktu oskarżenia w następstwie przeprowadzonego postępowania przygotowawczego. W dwóch przypadkach zapadł wyrok w I instancji. MKiŚ nie posiada szczegółowych informacji o przedmiocie i przebiegu postępowań, ponieważ nie był ani ich inicjatorem, ani stroną.

W przypadku uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa przez wykonawcę prac, w związku z podejrzeniem oszustwa, wyłudzenia, podrobienia lub przerobienia dokumentu, poświadczenia nieprawdy oraz posłużenia się dokumentem potwierdzającym nieprawdę, istotne jest złożenie zawiadomienia. Każdy beneficjent, który ma uzasadnione podejrzenie działania wykonawcy na swoją szkodę, powinien rozważyć bezpośrednie złożenie zawiadomienia do organów ścigania.

Do wymienionych wyżej podmiotów nadal zgłaszają się osoby, które mogły ulec wyłudzeniom. Kolejne umowy o dofinansowanie mogą wchodzić w przekroczenia terminów rozliczenia dlatego też, szczegółowe informacje dotyczące liczby przypadków wyłudzeń lub nadużyć ze strony firm realizujących inwestycje w ramach Programu posiada NFOŚiGW i właściwe WFOŚiGW.

2. Czy - w świetle stanowiska Rzecznika Praw Obywatelskich - rozważane są zmiany legislacyjne lub systemowe, które umożliwiłyby realną ochronę beneficjentów działających w dobrej wierze?

W odpowiedzi na wystąpienie generalne Rzecznika Praw Obywatelskich wskazano, że przeprowadzono analizę zgłoszonych problemów oraz obowiązujących przepisów. W jej wyniku stwierdzono, że obecny stan prawny nie daje wystarczających podstaw do zawieszania egzekucji należności ani do umarzania zobowiązań beneficjentów w szczególnie uzasadnionych przypadkach.

W związku z tym przygotowano projekt ustawy o pomocy beneficjentom – osobom fizycznym poszkodowanym w związku z realizacją Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze”, który jest obecnie procedowany. Projekt przewiduje w szczególności:

- zawieszenie spłaty należności - czasowe wstrzymanie obowiązku zwrotu pieniędzy do WFOŚiGW;
- zwolnienie z odpowiedzialności za spłatę należności - po prawomocnym wyroku Sądu potwierdzającym winę wykonawcy;
- upoważnienie WFOŚiGW do dochodzenia zwrotu należności bezpośrednio od wykonawcy - WFOŚiGW może wtedy działać w imieniu beneficjenta;
- ulgi w spłacie należności - przesunięcia terminu spłaty, rozłożenia płatności na raty, całkowitego lub częściowego umorzenia spłaty;

Zawieszenie ma chronić beneficjenta przed egzekucją zobowiązań do czasu:

- potwierdzenia odpowiedzialności wykonawcy albo
- zakończenia postępowania karnego.

Aby skorzystać z tej formy pomocy beneficjent musi:

- 1) zgłosić podejrzenie popełnienia przestępstwa przez wykonawcę albo osobę działającą w jego imieniu. Działanie musi dotyczyć realizacji umowy o dofinansowanie i wyrządzać szkodę beneficjentowi. Zawiadomienie nie jest potrzebne tylko wtedy, gdy postępowanie karne zostało już wszczęte z urzędu.
- 2) złożyć do WFOŚiGW wniosek o zawieszenie spłaty należności.

Spłata należności zostaje zawieszona w dniu wpływu kompletnego wniosku do WFOŚiGW.

Obecnie poszkodowany beneficjent powinien zgłosić podejrzenie popełnienia przestępstwa przez wykonawcę do właściwego organu i zachować kopię zgłoszenia. Wniosek do WFOŚiGW będzie można złożyć dopiero po wejściu w życie ustawy.

Informacja o możliwości składania wniosków będzie zamieszczona m.in. na stronie Ministerstwa Klimatu i Środowiska, Programu <https://czystepowietrze.gov.pl/> i NFOŚiGW/ WFOŚiGW.

Równocześnie w nowej edycji Programu wprowadzono rozwiązania systemowe ograniczające ryzyko podobnych sytuacji w przyszłości, w szczególności poprzez zmiany w zasadach prefinansowania, wzmocnienie roli operatorów oraz ujednoczenie wzorów umów z wykonawcami.

3. Czy istnieje możliwość wprowadzenia jednolitej praktyki w zakresie stosowania ugód, rozkładania należności na raty lub odstępowania od dochodzenia roszczeń w szczególnie uzasadnionych przypadkach?

W kontekście prowadzonych analiz skali problemu dotyczącego beneficjentów poszkodowanych w ramach Programu oraz prac nad projektem ustawy mającej na celu udzielenie im wsparcia, przewidziano w projektowanych przepisach katalog działań możliwych do zastosowania wobec tej grupy beneficjentów.

Ostateczna decyzja w zakresie zastosowania konkretnych instrumentów, takich jak zawarcie ugody, rozłożenie należności na raty czy odstąpienie od dochodzenia roszczeń w szczególnie uzasadnionych przypadkach, pozostanie w kompetencji właściwych WFOŚiGW. Każda sprawa wymaga bowiem indywidualnej oceny, z uwzględnieniem jej specyfiki oraz często złożonej sytuacji faktycznej i prawnej beneficjenta, co uniemożliwia wprowadzenie jednolitej, sztywnej praktyki stosowania tych rozwiązań.

4. Czy Ministerstwo rozważa wprowadzenie mechanizmów zwiększających odpowiedzialność wykonawców realizujących inwestycje w ramach programu (np. system certyfikacji, gwarancji, zabezpieczeń finansowych)?

W ramach przeprowadzonych przez NFOŚiGW konsultacji społecznych od 16 lutego do 16 marca br. jedna z propozycji zmian w Programie „Czyste Powietrze”, dotyczyła dalszego wzmocnienia ochrony beneficjentów w przypadku prefinansowania inwestycji.

Zaproponowano mechanizm polegający na wprowadzeniu obowiązku zawierania przez wykonawcę umowy poręczenia zapłaty na rzecz właściwego WFOŚiGW. Umowa ta byłaby zabezpieczona wekslem in blanco wystawionym przez wykonawcę, obejmującym pełną kwotę potencjalnych zobowiązań wraz z należnymi odsetkami i kosztami, w przypadku niewykonania lub nienależytego wykonania przedsięwzięcia. Rozwiązanie to umożliwi dochodzenie roszczeń bezpośrednio od wykonawcy w sytuacji, gdy środki zostały faktycznie pobrane przez przedsiębiorstwo realizujące inwestycję.

Obecnie trwają także prace nad przygotowaniem listy referencyjnych wykonawców, która wesprze beneficjentów Programu w wyborze rzetelnych firm, realizujących przedsięwzięcia z zakresu poprawy efektywności energetycznej budynków. Wykonawcy ubiegający się o wpis na listę zostaną poddani weryfikacji pod kątem m.in. kryteriów formalnych, kwalifikacji zawodowych, doświadczenia w realizacji inwestycji w ramach Programu. Beneficjent będzie mógł wyszukać wykonawcę z uwzględnieniem takich parametrów, jak: obszar działania, zakres świadczonych usług, rodzaj instalowanych urządzeń czy możliwość realizacji przedsięwzięcia z wykorzystaniem prefinansowania. Lista będzie miała charakter dobrowolny.

5. Czy planowane są zmiany w zakresie prefinansowania, które ograniczyłyby ryzyko przekazywania środków publicznych bezpośrednio nierzetelnym podmiotom?

MKiŚ stale prowadzi działania mające na celu podnoszenie zabezpieczenia beneficjentów Programu „Czyste Powietrze” przed nadużyciami, które były obserwowane w naborach wniosków prowadzonych do 2024 r. W przeprowadzonych na przełomie lutego i marca konsultacji społecznych zmian do Programu, zaproponowano kolejne rozwiązania mające na celu dalsze uszczelnienie mechanizmu prefinansowania (opisane wyżej).

W toku konsultacji z różnymi interesariuszami realizacji Programu zidentyfikowane nieprawidłowości wymusiły podjęcie pilnych działań naprawczych oraz przeprowadzenie koniecznych zmian. Skala problemów w funkcjonowaniu Programu wymusiła w listopadzie 2024 roku czasowe wstrzymanie naboru wniosków o dofinansowanie oraz podjęcie działań prowadzących do jego kompleksowej reformy, obejmującej zmiany proceduralne, strukturalne oraz systemowe.

Efektom tych prac było ogłoszenie 31 marca 2025 r. nowej wersji Programu, która wprowadziła zmiany eliminujące zidentyfikowane nieprawidłowości m.in. wprowadzono Ogólnopolski Mechanizm Operatorów Programu jako bezpłatne wsparcie dla beneficjentów Programu w trakcie realizacji przedsięwzięcia, czy zmniejszono wysokość wypłacanej zaliczki w mechanizmie prefinansowania z 50% do 35%. Z nową odsłoną Programu wprowadzono obowiązek składania wniosku o dofinansowanie przez Operatora w najwyższym poziomie dofinansowania, oraz przy prefinansowaniu, tak aby zapewnić bezpieczeństwo gospodarstwom najbardziej podatnym na nadużycia.

6. Czy Ministerstwo podejmie działania mające na celu wstrzymanie postępowań windykacyjnych wobec beneficjentów do czasu systemowego rozwiązania problemu?

Skala i złożoność problemu beneficjentów poszkodowanych w związku z realizacją Programu, uwidoczniała konieczność przygotowania projektu ustawy o pomocy beneficjentom, tak by stworzyć ramy prawne umożliwiające zastosowanie adekwatnych instrumentów wsparcia w szczególnie uzasadnionych przypadkach. Projekt jest na etapie konsultacji międzyresortowych.

7. Jakie działania zostały podjęte w odpowiedzi na wystąpienie generalne Rzecznika Praw Obywatelskich z grudnia 2025 r. dotyczące programu „Czyste Powietrze”?

W odpowiedzi na wystąpienie generalne Rzecznika Praw Obywatelskich podkreślono, że Ministerstwo Klimatu i Środowiska podjęło szereg działań o charakterze analitycznym, organizacyjnym, systemowym i legislacyjnym:

- 1) przeprowadzono analizę zgłaszanych problemów beneficjentów oraz praktyk stosowanych w Programie, w tym przypadków nadużyć ze strony wykonawców oraz skutków tych działań dla beneficjentów;

- 2) w połowie 2025 r. powołano międzyresortowy zespół ds. osób poszkodowanych przez wykonawców, z udziałem przedstawicieli m.in. Ministerstwa Klimatu i Środowiska, Ministerstwa Finansów, Ministerstwa Sprawiedliwości, Prokuratury Krajowej, UOKiK oraz NFOŚiGW. Zespół ten przygotował propozycje zmian przepisów prawa, których celem jest lepsza ochrona beneficjentów;
- 3) na podstawie prac zespołu opracowano projekt ustawy o pomocy beneficjentom – osobom fizycznym poszkodowanym w związku z realizacją Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze”;
- 4) wdrażane są zmiany systemowe w Programie, w tym:
  - uelastycznienie procedur rozliczania projektów finansowanych ze środków FEnIKS,
  - możliwość zmiany formy finansowania z prefinansowania na refundację,
  - wydłużanie terminów realizacji przedsięwzięć,
  - ograniczenie liczby wypowiedzeń umów poprzez stosowanie działań naprawczych przed ich rozwiązaniem;
- 5) prowadzone są działania informacyjne i pomocowe, w tym zapewnienie beneficjentom dostępu do bezpłatnej pomocy prawnej oraz poradników dotyczących postępowania w przypadku nadużyć ze strony wykonawców.

Działania te są kontynuowane. Priorytetem jest prowadzenie działań legislacyjnych w celu pomocy beneficjentom, którzy ponieśli szkody z powodu działań wykonawców lub osób działających w ich imieniu i umożliwienia WFOŚiGW podejmowania wobec beneficjentów decyzji o wstrzymaniu dochodzenia zwrotu środków.

Z wyrazami szacunku

Krzysztof Bolesta
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

Departament Spraw Parlamentarnych, KPRM